

Загальні знання з

КУЛЬТУРИ КИТАЮ

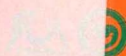
中国 文化 常识

(中乌对照)

商务办公室

Overseas Chinese Affairs Office of
the State Council

国家汉办 / 孔子学院总部
Hanban (Confucius Institute Headquarters)

高等教育出版社
HIGHER EDUCATION PRESS

Загальні знання з

КУЛЬТУРИ КИТАЮ

中国文化常识

(中乌对照)

ZHONGGUO WENHUA CHANGSHI

国务院侨务办公室

The Overseas Chinese Affairs Office of
the State Council

国家汉办 / 孔子学院总部
Hanban (Confucius Institute Headquarters)

高等教育出版社·北京
HIGHER EDUCATION PRESS BEIJING

本书的著作权由国家汉办 / 孔子学院总部享有。

Авторське право на дану книгу належить Ханьбань/штаб-квартирі Інститутів Конфуція.

图书在版编目(CIP)数据

中国文化常识：汉乌对照 / 国家汉办 / 孔子学院总部编著. — 北京：高等教育出版社，2015.1

ISBN 978-7-04-038688-2

I. ①中… II. ①国… III. ①汉语—对外汉语教学—语言读物②中华文化—基本知识—汉语、乌克兰语 IV.

①H195.5 ②K203

中国版本图书馆CIP数据核字(2013)第259498号

出版发行	高等教育出版社	咨询电话	400-810-0598
社 址	北京市西城区德外大街4号	网 址	http://www.hep.edu.cn
邮政编码	100120		http://www.hep.com.cn
印 刷	北京信彩瑞禾印刷厂	网上订购	http://www.landaco.com
开 本	787mm×1092mm 1/16		http://www.landaco.com.cn
印 张	18.5	版 次	2015年1月第1版
字 数	380千字	印 次	2015年1月第1次印刷
购书热线	010-58581118	定 价	86.00元

本书如有缺页、倒页、脱页等质量问题，请到所购图书销售部门联系调换

版权所有 侵权必究

物 料 号 38688-00

中国常识系列编委会

主 任 许 琳

副主任 夏建辉

编 委 张彤辉 顾 蕾

王锦红

顾 问 雷振刚 邱立国

周福成

前言

《中国文化常识》《中国历史常识》和《中国地理常识》是由中华人民共和国国务院侨务办公室组织编写，面向世界各国汉语学习者的普及型、口语化的文化辅助读物。2006 年国家汉办 / 孔子学院总部组织国内外有关专家对该书内容进行了改编，并翻译成汉语与德语、法语、日语、韩语、俄语、泰语、西班牙语、阿拉伯语对照版本，出版发行后反响热烈，受到国外读者广泛欢迎，各国中国语言文化爱好者纷纷要求增译更多语种。此次增译工作包括汉语与意大利语、瑞典语、葡萄牙语、柬埔寨语、越南语、老挝语、缅甸语、印尼语、马来语、土耳其语、波斯语、波兰语、捷克语、斯洛伐克语、匈牙利语、罗马尼亚语、保加利亚语、塞尔维亚语、克罗地亚语、芬兰语、乌克兰语、荷兰语、豪萨语、印地语、希伯来语、挪威语、丹麦语、希腊语、蒙古语、尼泊尔语等 30 个语种的对照版本。

希望本系列读物成为您了解中国的窗口，成为您通向汉语世界的桥梁。

《中国文化常识》《中国历史常识》和《中国地理常识》在改编翻译过程中得到了海内外诸多专家、学者、教师 and 全球各大孔子学院的关心与支持，他们倾注了大量的精力，提出了许多中肯的建议，在此向他们表示诚挚的谢意。

由于时间所限，书中不免会有疏漏和不当之处，希望使用者和专家学者不吝赐正，以供今后修订时改正。

国家汉办 / 孔子学院总部

2011 年 6 月

ПЕРЕДМОВА

Збірники «Загальні знання з культури Китаю», «Загальні знання з історії Китаю» і «Загальні знання з географії Китаю» складені під керівництвом Відділу емігрантів при Держраді КНР. Книжки написані загальнозрозумілою, доступною мовою і є прекрасним матеріалом для знайомства з китайською культурою для людей різних країн світу, які вивчають китайську мову. Під егідою Ханьбань/штаб-квартири Інститутів Конфуція збірники у 2006 році були відкоректовані та перекладені на німецьку, французьку, японську, корейську, російську, тайську, іспанську та арабську мови. Після видання збірники отримали популярність і користувались великим попитом серед закордонних читачів. Пошановувачі китайської мови та культури з різних країн світу висловили побажання, щоб ці збірки були видані у перекладі на більшу кількість мов. Тому книжки були перекладені ще на 30 мов, а саме: італійську, шведську, португальську, камбоджійську, в'єтнамську, лаоську, бірманську, індонезійську, малайську, турецьку, перську, польську, чеську, словацьку, угорську, румунську, болгарську, сербську, хорватську, фінську, українську, голландську, хауса, хінді, іврит, норвезьку, датську, грецьку, монгольську та непальську.

Сподіваємося, що даний комплект збірників стане для вас вікном у Китай і мостом для поглиблення знань китайської мови.

Під час коректування та перекладу книг «Загальні знання з культури Китаю», «Загальні знання з історії Китаю» і «Загальні знання з географії Китаю» ми отримали підтримку з боку фахівців, вчених і викладачів як усередині країни, так і за кордоном, а також Інститутів Конфуція по всьому світу. Ми одержали від них багато цінних пропозицій і зауважень, за що висловлюємо їм нашу щирю подяку.

Оскільки вся робота була здійснена протягом обмеженого часу, тому в книгах можуть бути недоліки і упущення. Ми сподіваємося на те, що читачі і фахівці зможуть вказати нам на них. Всі отримані зауваження ми врахуємо в подальшій роботі.

Ханьбань/штаб-квартира Інститутів Конфуція
Червень 2011 р.

目录

Зміст

中国传统思想

КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЙНА ІДЕОЛОГІЯ

概述 Вступ	2
孔子 Конфуцій	4
“四书五经”与儒家思想 «Чотирикнижжя», «П'ятикнижжя» і конфуціанська ідеологія	8
老庄与道家思想 Лао-цзи, Чжуан-цзи і даосизм	10
佛学思想 Буддійське вчення	12

中国传统美德

КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЙНА МОРАЛЬ

概述 Вступ	16
孝敬父母 Повага до батьків	18
尊老爱幼 Вшанування людей поважного віку і любов до дітей	20
“岁寒三友” «Троє друзів холодної зими»	22
诚实守信 Чесність і вірність слову	24
尊师重教 Повага до вчителя і важливість освіти	26

中国古代文学

СТАРОДАВНЯ КИТАЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА

概述 Вступ	30
远古神话 Стародавні міфи і легенди	32
《诗经》 «Книга пісень»	36
楚辞 Поезія «Чуци»	40
汉乐府 Юефу епохи Хань	44
南北朝民歌 Народні пісні періоду Південних і Північних династій	46
唐诗 Танські вірші	48
宋词 Сунські ци	52
元杂剧 Музичні драми династії Юань	56

明清小说 Романи періоду династій Мін і Цін	60
四大民间传说 Чотири відомі китайські народні легенди	64

中国古代科技

НАУКА І ТЕХНІКА СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ

概述 Вступ	74
指南针 Компас	76
造纸术 Техніка виготовлення паперу	78
印刷术 Техніка друкарства	80
火药 Порох	82
《甘石星经》 «Книга про зірки»	84
张衡与地动仪 Чжан Хен і сейсмограф	86
祖冲之与圆周率 Цзу Чунчжі та закономірності числа π	88
纺织技术 Текстильні технології	90
日晷和铜壶滴漏 Сонячні та водяні годинники	92
算盘和珠算 Рахівниця та підрахунок на ній	96

中国传统艺术

КИТАЙСЬКЕ ТРАДИЦІЙНЕ МИСТЕЦТВО

概述 Вступ	100
民乐 Китайська народна музика	102
京剧 Пекінська опера	104
地方戏 Місцеві опери	108
曲艺 Мистецтво розмовного жанру	112
围棋 Облавні шашки вейці	114
中国象棋 Китайські шахи сянци	116
汉字 Китайські ієрогліфи	118
书法 Каліграфія	120
篆刻 Різьба печаток	122
中国画 Китайський традиційний живопис	124

中国文物 КИТАЙСЬКІ КУЛЬТУРНІ РЕЛІКВІЇ ТА АРТЕФАКТИ

概述 Вступ	130
甲骨文 Цзягувень – написи на кістках тварин і панцирах черепах	132
三星堆文化 Культура Саньсіндуй	134
后母戊方鼎 Посудина «Хоуму»	138
越王勾践剑 Меч князя Гоу Цзяня царства Юе	140
良渚美玉 Нефритові вироби культури Лянчжу	142
长信宫灯 Палацовий світильник «Чансін»	144
秦始皇陵兵马俑 Теракотове військо з могили Цінь Шихуана	146
曾侯乙编钟 Древній ударний інструмент бянчжун	150
金缕玉衣 Нефритове похоронне вбрання	152
铜奔马 Бронзовий кінь	154
永乐大钟 Великий дзвін Юнле	156
古代钱币 Древні гроші	158
敦煌莫高窟 Гроти Могао в Дуньхуані	160

中国古代建筑 АРХІТЕКТУРА СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ

概述 Вступ	166
宫廷 Палаці	168
寺庙 Храми	172
园林 Парки	176
塔 Пагоди	180
桥梁 Мости	182

中国工艺美术

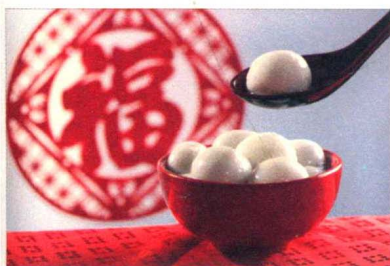
КИТАЙСЬКЕ ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

概述 Вступ	186
唐三彩 Танська кольорова кераміка	188
瓷器 Порцеляна	190
景泰蓝 Перегородчаста емаль	192
扇子 Віяла	194
风筝 Повітряні змії	196
灯彩 Ліхтарі	198
刺绣 Вишивка	200
丝绸 Шовк	202
蜡染和蓝印花布 Батик і тканина з друкованим малюнком	204
剪纸 Вірізки з паперу	206
玉雕 Різьба по нефриту	208
石狮 Кам'яні леви	210
文房四宝 «Чотири скарби кабінету»	212

中国民俗

КИТАЙСЬКІ ЗВИЧАЇ

概述 Вступ	218
中国人的姓名 Китайські імена та прізвища	220
十二属相 Дванадцять знаків зодіаку	224
小孩儿满月与抓周 Святкування місяця від дня народження дитини і ритуал чжуачжоу	226
婚礼 Весілля	228
四灵——古代吉祥的象征 Чотири духовно обдаровані істоти – символи щастя	230
吉祥图案 Зображення, що приносять щастя	234
民间庙会 Храмові ярмарки	236
舞狮 Танець левів	238

春节 Свято Весни	240
元宵节 Свято Юаньсяо	242
清明节 Свято Цінмін	244
端午节 Свято Дуаньу	246
中秋节 Свято середини осені	248
二十四节气 Двадцять чотири кліматичних сезони китайського сільськогосподарського календаря	250

中国人的生活 ПОБУТ КИТАЙСЬКОГО НАРОДУ

概述 Вступ	254
旗袍与中国传统服饰 Ціпао та інший традиційний китайський одяг	256
中国饮食 Китайська кухня	260
中国茶 Китайський чай	264
中国酒 Китайське вино	266
中国民居 Китайські житлові будівлі	268
马车、轿子与布鞋 Візки, паланкіни та матер'яні капці	272
中医中药 Китайська медицина та ліки	274
针灸术与麻醉术 Акупунктура та анестезія	276
汉语·普通话·方言 Китайська мова. Нормативна загальнодержавна мова путунхуа. Діалекти	278

中国传统思想

КИТАЙСЬКА ТРАДИЦІЙНА ІДЕОЛОГІЯ

概述

Вступ

中国人注重人与自然的和谐，在中国传统思想中，“天人合一”是一个著名的话题。中国传统思想更注重个人修养的提升，更关注“修身养性”；更为重视智慧的体悟而对逻辑推理不是特别在意。

可以说，中国有一套完整的影响了中国几千年的思想体系，而这套体系最重要的组成部分就是孔子、孟子开创的儒家思想和老子、庄子开创的道家思想以及佛学思想。其中，对中国影响最大、最深远的是儒家思想。

Вступ

Китайський народ завжди надає особливого значення гармонії людини з природою, тому в китайській традиційній ідеології положення «Єднання людини і неба» займає одну з ключових позицій. Традиційно в Китаї особливу увагу приділяють внутрішньому самовихованню: вважається, що людина повинна не лише слідкувати за станом фізичного здоров'я, але й водночас виховувати характер і моральні якості. У традиціях Піднебесної мудрості і внутрішньому сприйняттю надають особливого значення, у той

час як логіці не приділяють достатньої уваги.

Можна стверджувати, що в країні здавна існує розвинена філософська система вчень, яка впливає на розвиток китайського суспільства протягом декількох тисячоліть. Провідним вченням цієї системи стало конфуціанство (основоположники Конфуцій і Мен-цзи), даосизм (засновники Лао-цзи і Чжуан-цзи) і філософія буддистського вчення. Панівний вплив на китайське суспільство отримали ідеї конфуціанства.

1	2
	3

1. 老子
Лао-цзи
2. 庄子
Чжуан-цзи
3. 汉字 "禅"

Ієрогліф чань – означає «глибоку медитацію, що сприяє досягненню просвітління розуму (в буддизмі)»

禪

孔子

Конфуцій

孔子（公元前551—公元前479），名丘，字仲尼，鲁国人。中国春秋末期伟大的思想家和教育家，儒家学派的创始人。

孔子的远祖是宋国的贵族，殷王室的后裔。在孔子很小的时候，他的父亲就去世了，以后孔子的家境逐渐衰落。虽然孔子年轻的时候很贫困，但是他立志学习，他曾经说过：“三人行，必有我师焉。”后来，他开始授徒讲学，他一共教授了3 000多个学生，其中不乏贫困家庭的孩子，改变了以往只有贵族子女才有资格上学的传统。孔子晚年还编订上古书籍，保存了很多古代的文献，我们现在看到的《诗经》《尚书》《周易》等等都经过他的编订。

孔子的很多思想即使在今

天看来也很有价值。比如，孔子丰富了“仁”的内涵，他认为要做到“仁”，就要关爱别人，“己所不欲，勿施于人”；他还认为，“君子和而不同”，也就是说，在处理人际关系上要承认人与人之间的差异，不要用单一的标准来衡量对方，这样才能够达到社会的和谐与稳定；他在教育上还主张用启发的方法促使学生独立思考，在学习书本知识的同时还要有自己独立的见解等等。

孔子的言行被他的弟子们收集在《论语》一书中，孔子的思想也被后人吸收和发扬光大，成为中国传统思想的最主要的组成部分，并逐渐传播到周边国家，形成了影响范围很广的儒家文化圈。

孔子是属于中国的，他在中国家喻户晓，绝大多数中国人的思想都或多或少地受到他的学说的影响；孔子也是属于世界的，联合国教科文组织曾将他列为世界十大文化名人之一。

1	2
	3

1、2. 孔子

Конфуцій

3. 孔庙供奉的孔子

Храм Конфуція, у якому відбуваються ритуальні церемонії, присвячені його пам'яті

Конфуцій

Конфуцій (його прізвище Кун, ім'я – Цю і друге ім'я – Чжунні) – засновник конфуціанства, який жив з 551 до 479 рр. до н. е. Він народився в князівстві Лу. Це великий китайський філософ і педагог пізнього періоду Чуньцю (Весни і Осені).

Один із предків Конфуція був аристократом князівства Сун, а Конфуцій належав до царюючого роду династії Ін. У дитячі роки він втратив батька, тому його сім'я почала швидко біднішати. Але незважаючи на відсутність достатньої кількості матеріальних коштів, Конфуцій вирішив присвятити себе навчанню. Йому належить знаменитий вислів: «Серед трьох людей, що йдуть по дорозі, обов'язково знайдеться той, у кого я можу повчитися». Пізніше він почав педагогічну діяльність; за переказами кількість його учнів досягла трьох тисяч чоловік. Він брав до себе на учнівство і дітей бідних людей. Це призвело до того, що почала зникати традиція, згідно з якою вважалося, що освіта – привілей дітей з аристократичних сімей. У поважному віці Конфуцій упорядкував та відредагував книги, що залишилися від більш давніх часів, зберігши для наступних поколінь безцінну культурну спадщину. Завдяки цьому ми і зараз читаємо ці книги, серед яких є «Книга пісень», «Книга змін», «Кни-

